

NOSTRE PRIMER CONCURS DE BELLESA INFANTIL

Maria-Theresa Arderiu y Payerols

Primer premi: Medalla d'or, guanyada per votació pública. — (Fotografia Napoleon)

LA BELLESA EN LES COSES USUALS

Sra. Directora de FEMINAL.

Honorable senyora: accedint al vostre prech amabilíssim, us remeto l'adjunt article per la vostra interessant revista FEMINAL, a la que professa ver afecció i el vostre atent amic i servidor, J. RUYRA

QUINA afició més providencial han manifestada sempre les senyores en conrear la bellesa de les coses usuals, aduch de les més fútils y poch duradores! Quí, com elles, se preocupa del bell vestir, de la finesa y netedat de les robes de cambra, del lluhiment y ordenada disposició del mobiliari, de la polidesa en la conversa familiar, de la bona escayensa de totes les coses casulanes, per insignificantes que sien? Entreu en una casa habitada d'homes sols y desseguit us salta a la vista qualque desordre feridor. Mes, allà hont hi ha una dòna, no la heu pas de veure per endevinar qu'hi es, la sentiu palpitant en poesia sota l'ombra plascèvola de les cortines, en la rítmica quietut de les cadires, tal volta en el somriure d'un ram de flors, qu'us miren com ab éxtasi de beatitut desde un artístich pitxer, tal volta en un graciós aplech de bibelots sobre una cònsola, per tot arreu, en la dolça llum qu'entra per les persianes, en la netedat dels recons mitx-velats d'ombres pudoroses, assí y allà, en tots els detalls qu'aneu descobrint; sentiu que per allí han passat unes mans encantadores, un'ànima enamorada d'ideal, y... l'ayre mateix guarda un sospir flayrós de la benèfica fada. Oh graciosa fada domèstica ¡que n'es de gran la vostra obra, mitx d'àngel, mitx d'insecte!

Els poetes, per un'aberració extranya, sovint sovint han menyspreuat la bellesa de les coses usuals. En temps d'Horaci diu que feyen ostentació de dexadesa en el vestir y que, més que per llurs versos, se'ls podia conèixer per la negror de les seves ungles, per la brutícia de les seves robes y per l'incuria de ses cabelleres. Y què direm dels romàntichs? Quí, que sia una mica entrat en la passada centuria, no'ls ha vistos macilents, desmanoyats, ab barbes llargueres y despentinades, emboscassats de cabells, respirant missantropia y poca llatja? Sens dubte d'aquesta manera, fent com aquell qui no s'adona de les coses menudes, debíen creure desempenyar més be'l seu paper de sumitats humanes. Com parar ment en el nus de la corbata, en el sabó y en el respall l'home preocupat ab altíssimes concepcions? Y, certament, aquests oblits y dexadeses son ben naturals y ben respectables en certes circumstancies; però, vaja, s'necessita ser ben estúpit per ferne, com n'han feta'ls poetes adotzenats, una norma de vida, una moda y... sembla mentida... un objecte d'orgull. Infelissos! Què haurien sigut sense l'educació d'aquestes coses menudes, que han estat en contacte ab ells a cada instant y en les quals les mares, ab un bon sentitigne de tota alabansa, han procurat posar el ritme més harmoniós, la major suma de bellesa? Quina mena de versos haurien fet? Quines fineses de sentiment haurien tingudes?

Els ascetes, al predicar contra la faustuositat, forsa vegades no fan les distincions degudes y's dexten escorre lleugerament a condemnar la bellesa, sobre tot ab referencies al vestir. Sembla que voldrien que tothom prengués per patró un hàbit de frare ò de monja. Nò, axò no fora pas bo; axò no fora pas seguir les inspiracions del nostre Pare Celestial, que, ab signes evidents en la naturalesa, marca un altre voler als que no han rebut una interna vocació excepcional.

Mireu les flors, aquexes insensibles manifestacions d'amor, mireu-les. Quins vestits porten més gays, més sedosos, més esplèndidament colorits! Com podrien expressar millor el desitx d'agradar? Naturalment... se'm dirà que ni elles, ni les plantes, que les críen, senten cap voler, ni son capasses de sentiment. Però ningú'm podrà negar que'l desitx està en elles com la música en una solfa. Així com cap intel·ligent pot interpretar una solfa sense comprendre que'n ella ve senyalat un pensament musical d'algú que l'ha escrita, així tampoch no podem contemplar les flors sense llegirhi les volicions y sentiments del gran Artista, qu'hi conviu y que les ha forma-

des. Y es ben cert que'l gran Artista diu en elles: siau gayes, siau fresques, oloroses, agradívoles... Y es ben cert que, després d'haver dexat caure aquest preludi en el món de l'inconsciència, canta de la mateixa manera dintre'l cor de la joventut, ja abans que la primera alba d'amor aclarexi'l disegni final.

Donchs be, ¿fora prudent que les mares contrariessen en el cor de sos fills y filles aquest impuls tan clarament divinal? Ah! dexem que'ls joves se vestixin com les flors. Dexem que rumbegin colors lluminosos y ben casats, que s'ajustin al cant d'alegría de les galtes fresques, dels llavis encesos, de les dents esmaltades y'ls cabells abundosos y brillants. Dexem que's vestixin com les flors.

Axò sí, no oblidem may l'esperit cristià, que, al ensemps qu'una norma de moral, es una norma de bellesa. Rèd d'enfarfechs, rèd de superbiòses faustuositats. Una preponderant ostentació de riquesa es engelosidora y produheix un sentiment d'antipatia, que trenca'l goig seré, ab qu'hem de fruhir del ideal. Rèd tampoch que pugui excitar cap baix instint. Allí hont s'inicia una passió orgànica, la bellesa celestial abaxa'l cap avergonyida... y desapareix. Mes en aquest punt, que es certament delicadíssim, hem d'evitar també'l perill d'una meticulositat immotivada. Al istiu, quan el temps ho demana y'ls-i dona honesta intenció, uns brassos francament nusos y un coll de soca-a-rel descobert, y aduch una mica espitregat, causen una impressió de frescor tota purificadora.

Cada edat reclama'l seu vestuari. Es qüestió de seguir el to de la naturalesa sempre bella. Si donem a l'edat madura les galindaynes, que tan escauen a l'infantesa y a la joventut, forsosament ens faràn mal efecte; y es que'ls alegres bonicoys no s'acorden a les hores ab la pauta mestre, que pinta la virilitat ab entonacions severes y robustes y diu les belleses de la ancianitat ab notes greus, tremoloses y febles, plenes de suau tristor. Cal sempre cercar l'harmonia.

Així en totes les coses. El poble que té amor a la bellesa de les coses usuals, adquireix a poch a poch el bon gust y la rica y ordenada imaginació, d'hont nexen els grans artistes y filosofhs.

Jo no dubto pas de que an aquest amor, que possehien en grau superlatiu, degueren els grechs en bona part la seva exuberant florida intelectual. Ells volien viure en contacte constant ab la bellesa. Volien que fossen artístichs sos vestits, ses cases, sos mobles... Volien que l'ànfora tingués una forma esbelta, que s'adaptés graciosament a la cadiera de la minyona que l'havia de portar. Volien que les llanties, de rich ò pobre material, ab les quals donaven llum a ses cases, fossen prou hermoses d'elles matexes per proporcionalsi, allora que'l treball de mirar, el benefici d'un bell veure. Volien que les cràteres, hont havien de saborejar el vi, fossen de noble forma y esquisidament treballades, de manera que, al aplicar els llavis en elles, poguessen besarhi quelcom d'ideal y purificador ans d'entregarse al pler orgànich de la beguda. Què més diré?... No basten aquestes indicacions per comprendre que d'un poble, que té tals gustos, se'n poden esperar grans coses?

No he fet sinó apuntar idees a salts, a salts. Però, estich segur de qu'en aquesta materia, sobre la qual té'ls ulls tan oberts l'instint femení, les lectores de FEMINAL, m'hauràn entès a mitja paraula. Y, en veritat, el meu propòsit no ha sigut altre qu'aplaudir y estimular en elles la disposició, que ja tenen, de conrear la bellesa dels objectes usuals, nobilíssim instint, que les fa mares en un alt sentit: mares d'art, d'elevació moral, de civilisació.

J. RUYRA Y OMS

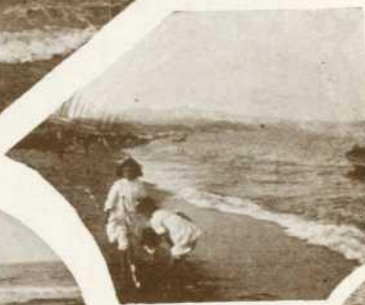
A SITGES

A SITGES

A CALDETES

A BADALONA

A SANT SEBASTIÀ DE BARCELONA

CAP A L'AYGUA

SOTA LES OMBREL·LES

CASETA DE FAMILIA

Notes de platges catalanes, del Pabelló de Mar a Sitges, dels bells estanys de les platges tarragonines, es tot lo qu'avuy podem oferir a nostres llegidores, donchs s'han escampat les gentils

BARQUEJANT EN ELS ESTANYS DE COMARRUGA
(Tarragona)

barcelonines, y nostres passeigs tenen fesomies massa tristes per que'ns allunyem de les frescors y dels oreigs marins.

Fotografies de Ballell, Balcells y Güixens (Vendrell)

L'HOSPITAL DE NENS POBRES, DEL DR. VIDAL SOLARES

VOSALTRES, oh dònnes qui llegiu FEMINAL, atureu la vostra atenció en aquestes planes, y entre alguna d'aquexes indispensables frivolitats, pareu esment d'aquest títol tan eloqüent: «Hospital de nens pobres», y mediteu. No us diu res a vos, dòna mare, qu'heu donat vida a n'aquexos sèrs gentils qu'amoxeu ab la més pura de les tendreses y ab la més gran adoració, cobrintlos de bonichs, de vestits preciosos, de capells de flors y de joyes d'or, car son l'orgull de vostres ulls, la joya de vostre cor, y l'esperansa de la vostra llar?

No us fa estremir de compassió, axò, a vosaltres, donzelles, qui al somniar el primer bes d'amor, somrièu a la instintiva esperansa d'un bressol?

Rès us diu, a vosaltres, dònnes estèrils, sedentes enca-

Registrant el pes de les criatures

ra, ò ja resignades, mes ab cor pera sentir y ab ulls pera plorar?

Un hospital de nens pobres...

¡Quina terrible cosa que les malalties dels infants miserables!... — Pensemhi totes: dònnes-mares, dònnes donzelles, dònnes xorques, en que hi hà nens pobres y malalts arreu, y qu'en aquesta rica ciutat tan populosa y fecunda hi hà mares pobres qui han de dur els fillets a l'Hospital. — Y en la mida de nostre poder, sense limitar nostre voler, procurem mimvar llur miseria, ja que s'ha trobat un estol de homes de cor y de saviesa qui tenen per capdevanter en aquesta obra admirable, un home plè de bondat, d'altruisme y de talent: el doctor Vidal Solares: el Cubà devingut un Català que'ns honora, y y qual tasca huma-

Servey de llet esterilizada

Sala de nenes

El senyor Vidal Solares auscultant una criatura

nitaria vos prego, oh dones, que volguèu conèixer, car es l'obra que torna la salut als petitets, als pobres infants malalts.

Y us demano que per conèixerla be l'obra de beneficència qui'ns ocupa avuy, pera possehir aqueixa vera deù de caritat qui guiava'ls passos del diví Jesús al través l'humanitat sofranta, no us fieu de llibres, revistes y paraules... Anèuhi a l'Hospital de nens pobres, y que vostre cor s'extremexi de tristesa y de bondat; y feu que al capsal de cada llit no s'hi vegin unes plaques que publiquen l'almoyna, — malgrat tot ben respectable, — de algunes dames riques, qui tal volta no l'han petjat may aquell hospital de nens pobres, car d'altre manera'ls voldrian ajudar al Dr. Vidal Solares y als seus companys; y aquelles sales serien doble grans, y la sala de gymnàs no seria un petit rebost, y l'hospital de nens pobres tindria un gran jardí plantat de flors y d'arbres hont hi cantessin los aucells, en un de tants llocs sanejats de les afores de nostra gran vila.... allí hont rumbejan llurs magnificències els esplèndits convents y les villas so-perbes.

La dòna catalana es caritativa... oh! sí, molt caritativa, però... la seva caritat se limita sovint a donar cada mes unes monedes a cambi d'un petit rebut, sense creures ab l'obligació de conèixer de la vora l'obra que sostenen aquelles monedes.

Barcelona ab sos palaus y ses riqueses, ab sos 800.000 habitants, no té per Hospital de nens pobres, més que un migrat hospital bastit sobre una trista casa de vehinat; hont rès hi manca de tots els avensos de la ciència mercès a l'iniciativa d'aquells savis y homes de cor de qui parlavem, mes hont hi manca l'espai, l'ayre pur, la grandiositat, tot allò qu'avuy sembla indispensable en

una ciutat com la nostra, hont cada día creix el nombre d'automòvils propietat de dames elegants, ensemps que van mimbant les suscripcions benèfiques y les dexes verament caritatives.

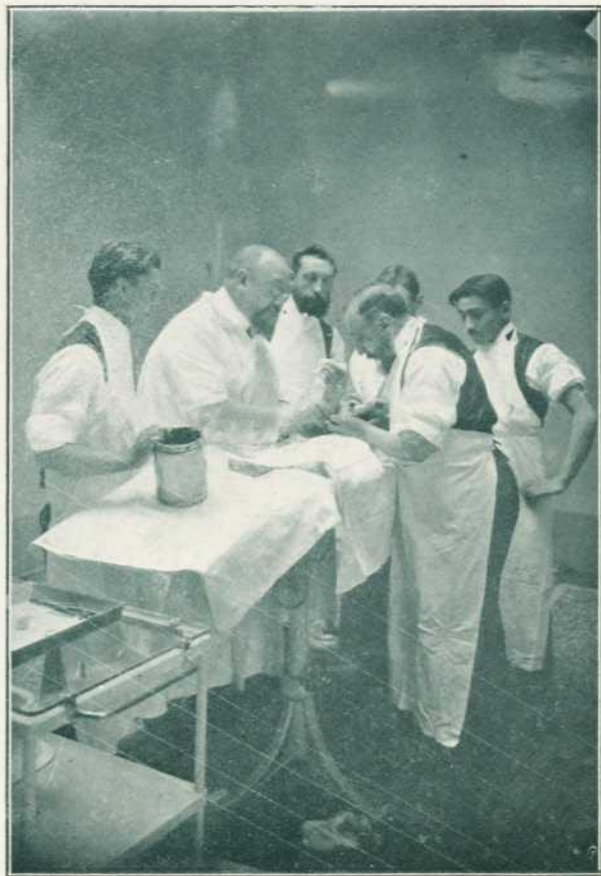
Vers l'hospital de nens pobres, porteu vostres cotxes, vostres tronchs, vostres peus finament calats, oh! dones de Barcelona... y cada una de vosaltres, que hi dexi la llum consoladora d'un somriure y l'aroma de flor de sos vestits y l'encisadora visió de la seva elegancia, en aquelles sales tristes hont patexen els infantons, els fills de mares pobres que no poden tenir el consol com vosaltres, de donar als fillets malalts tot allò que'ls pot tornar la salut al còs y als llavis la rialla, la bonica rialla de l'infancia!

Si cad'una de vosaltres, oh! dames barcelonines, pensés en que sacrificant una, tal volta la més modesta de les vostres joyes, podria fer tant de be als petits que sofrenen!...

Oh! anèu, anèuhi a visitar els hospitals, les cases de lactancia, les obres nascudes d'unes iniciatives santes, sovint estèrils, mortes en flor per manca de veritable caritat, penseu en els nens petits que patexen y criden de dolor en lloch de córrer y de jugar alegres... y vostres cors esclataràn, y vostres mans sembraràn boneses y s'alsarà triomfant l'hospital de l'Infancia, tal com poden y deuen ferlo les mares riques, les dones acabalades en un Barcelona, l'Hospital de l'Infancia, fundació de les dames barcelonines.

Axò, axò es lo qu'ha de dur escrit en lletres d'or, la Santa Casa a venir, en lloch de les tristes plaques dels capsals dels llits, preconisant noms que fan més tristos aquells que no hi son... encara.

CARME KARR.

Operant una nena eterisada. (Fot. de Mas)

LES DONES ARTISTES

MADAME JULIETTE WYSTMAN

A B motiu de sa V.^a Exposició d'Art, Barcelona ha tingut l'honor d'hostatjar la tan celebrada y simpàtica artista belga, esposa del President del Jurat de recompenses de la mateixa dita Exposició, Monsieur Rodolfo Wytsman.

FEMINAL havia ja obtingut ab l'amable cooperació del senyor de Togores, comissari de la secció belga, la satisfacció de poguer reproduhir en ses planes alguna de les hermoses obres de la eminent artista; y's complau avuy, mercès a l'atenció de la propia Madame Wytsman envers FEMINAL, obtinguda pel dit senyor de Togores, en reproduhir alguns dels quadros de dita senyora, desconeguts del nostre públich.

Pera comprendre plenament l'obra admirable de l'artista belga, cal veure'ls seus originals, hont el color es tractat

Madame Juliette Wytsman

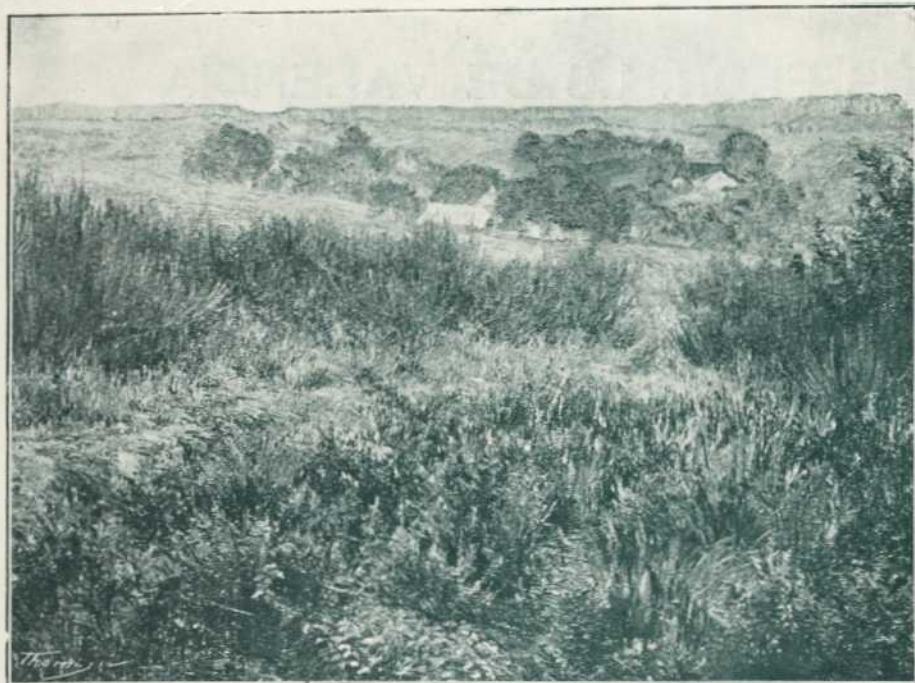
magistralment: recordem sinó aquell tòu rosat d'herbes saboneres, (Eupatorias) sota una pàlida salzareda que a tots ens ha deleytat en la Exposició com una de les obres més exquisides de la sala de Bèlgica juntament ab la bella Composició *En Octobre*, deliciós paysatge de Brabant.

L'exquisida paysatgista, dona mostres de sa trassa maravellosa y de son gust artístich en altres obres d'empenta com *Les tournesols*, bellíssima pintura de flors de girasol, *Le vieux rosier*, *Le trèfle rouge*, quadros plens de poesia y que sentim que la manca d'espai nos privi de publicar aquí, y que com tots els de Madame Wytsman son, sobretot, remarcables per la veritat y suavitat del colorit.

La saulaie, «La Salzareda;»
Les bruyères, «Els bruchs;»
Les bords de la mare, «Les

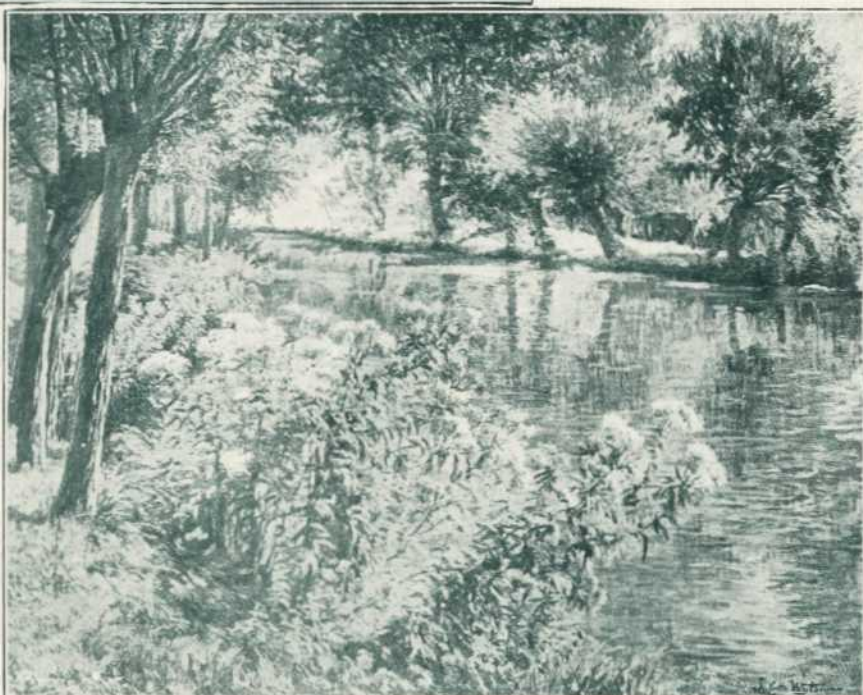
La salzareda

Els bruchs

vores de l'estany,» y'l preciosísim quadre de *La cour d'un hospice à Bruges*, en el que pot admirarse l'exquisida nota dels lliris blancs, maridada ab els tons bruns y grisos de les fexugues y originals construccions belgues, son obres prou eloqüents per afiansar la reputació d'un artista, avalorada per el bon gust d'una dama de refinada il·lustració.

Mme. Juliette Wytman no es solzament una gran pintora; es també una excelent aygua-fortista. Professora de S. A. R. la Comtesa de Flandes, de qui FEMINAL ja s'ha ocupat en el seu número 1, ho es també de les

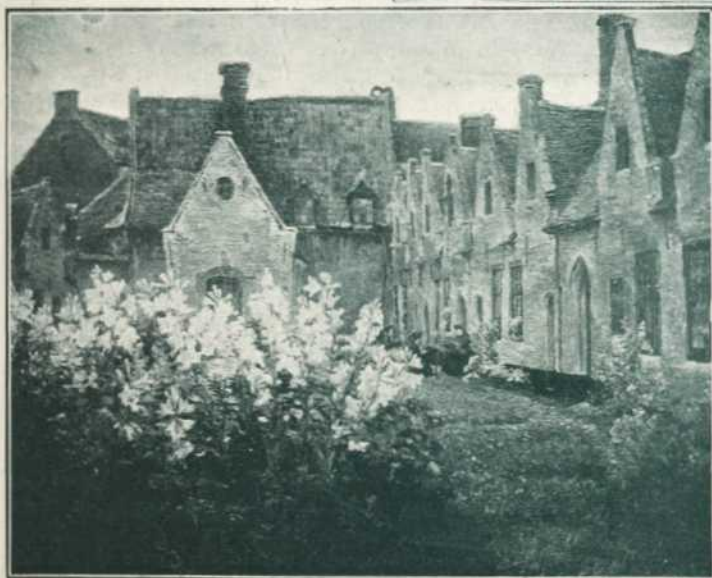

Vores del estany

nar a conèixer quelcom de l'obra de la eminent artista, a les llegidores de FEMINAL.

Al publicar la reproducció d'alguns de sos quadros més remarcables, creyem complir un grat deber de cortesia envers la dama, ensemps que repetir un homenatge al talent de la dòna belga tan admirablement encarnat en la cultíssima y simpàtica figura de Mme. Juliette Wytman.

JOANA ROMEU.

Pati del Hospici de Bruges

20 d'Agost de 1907.

ELS JOCHS FLORALS DE VALENCIA

Teodor Llorente.

DEBEM a l'amabilitat del patriarca de la poesia valenciana, l'excels Teodor Llorente, els *datos* pera la ressenya que publicuem de la bella festa dels Jòchs Florals de Valencia y qu'ha tingut a be enviar a FEMINAL desde la platja de Nasareth, hont estiuheja. Y'ns hem permés afegirhi tot allò que referintse al venerable poeta, aquest havia omés per modestia.

A n'ell també devèm els retrats qu'acompanyan aquesta ressenya, a la qual afegim algun clíxé prés per nostre amable col·laborador don Ignasi de Nadal, qui's trobava a Valencia durant les festes esmentades.

Valencia celebra molt solemnement tots los estius, durant sa popular Fira de Juliol, los Jòchs Florals de *Lo Rat Penat*. Vintivuyt vegades s'ha repetit ja aquest important concurs literari. Enguany ha estat major sa solemnitat per lo motiu de la visita qu'ha fet a la ciutat del Turia la Infanta donya Isabel. Havent d'assistir als Jòchs l'augusta dama, el patriarca de la poesia valenciana, Teodor Llorente, volgué optar a la Flor natural pera oferirlila, y escrigué la composició que fou premiada, y qual títol es «Visanteta».

Esta festa se fa sempre en l'hermós teatre Principal, y atrau un públich brillant y escullit. A més de les autoritats, les corporacions y l'element intel·lectual, omplí'l local la flor de les valencianes. Assistir als Jòchs Florals es pera elles un gust molt refinat, y sa presencia fa d'aquell teatre un ver paradís. Si tal passa tots els anys, figúrense mes lectors, lo qu'haurà passat enguany, honrant la cerimonia

S. A. la Infanta Isabel, a Valencia. — (Fot. d'l. de Nadal.)

una princesa tan simpàtica, tenint per principal poeta al primer dels de Valencia, y a més, per mantenedor eloqüentíssim al doctor don Lluís Calpena, valencià també, y qu'en Madrid ha guanyat la fama de ser un dels millors predicadors del clero espanyol.

La Infanta donya Isabel ocupà'l palco de la presidencia, acompanyada de les senyores de la noblesa valenciana, que tenen la categoria de *Grandes de España*, y quan el President posà la rosa del premi en mans del vell poeta, este, precedit per los macers de la ciutat, ab ses masses d'argent

Donya Margarita Ruiz de Libory
Reyna de la festa dels Jochs Florals de Valencia. (Fot. Lloperas.)

y ses roges gramalles, y acompanyat dels socis més distingits de *Lo Rat-Penat*, se presentà a la Infanta, y li pregà que acceptare la flor que li donava'l reynat de la Festa. Donya Isabel, ab molt discretes paraules, respongué que tenia a gran honra la distinció que li fea'l poeta, que l'acceptava, però no volia privar a les hermoses damiceles valencianes del gust d'ocupar el trono, qu'a elles els pertocava, y que, en representació seua, volia que se li donara la rosa a la filla fadrina del baró d'Alcahali. Este baró, que pertany a la noblesa més antiga de Valencia, es President, molt zelós y digne, de la Societat de *Lo Rat-Penat*; sa filla menor, Margarita, joveneta encara, es bella, fina y elegant: aquestes dues rahons justificavan la designació de la Infanta, que fou rebuda ab general picament de mans, y molt agraïda per tots, com fou també molt llohada la poesia d'en Llorente, y mereixqué una adhesió entusiasta y ruidosa la part derrerera, dedicada a la deferent y galant Infanta.

Hagué altra cosa, molt grata pera l'autor del *Llibret de versos*, en esta grandiosa festa. S'han cumplit ara cinquanta anys desde qu'escriguéls primers versos en sa llengua materna, y *Lo Rat-Penat* ha volgut celebrar estes *Nupcies d'or* donantli una corona de llorer, que li fou entregada per la Reyna de la Festa.

Esta acabà magníficament per lo magistral discurs de mossen Calpena, que'l consagrà a la *Patria*, sostenint que l'amor a la propia regió vigorisa y enalteix el sentiment nacional.

RECORTS Y SOMNIS

LLETRA DE JACINTO VERDAGUER

MUSICA DE JULI GARRETA

Juli Garreta

AB LLEUGERESA

CANT

PIANO

Ca - da go - ta de ro -

menys depressa

- sa - da té son arch - de - sant - mar - ti ca - da au - cell sa re - fi -

a temps

- la - da; ca - da pa - lau son jar - di; té sa llum ca - da ca - pe - lla; ca - da

a temps

menys depressa

bosch sa fon - ta - ne - lla lo di - a clou

mf

sa par - pe - lla; mes tin - gué son de ma - ti. *menys depressa* poch a poch

a temps

menys depressa

pp

ped

CENDRES

Il·lustracions de Lluïsa Vidal.

I

A B les tartanes de la tarde, arribaren al establiment d'aygues de H. alguns forasters.

La primera, l'omplia una sola família; de la segona ne baxà una dama jove, alta y morena, qual elegant figura cobria un salvapols de seda grisa. De sota'l senzill *canotier* s'escapavan alguns rinxos folls de la cabellera negra y abundosa.

Havia saltat lleugerament del carruatge pera donar la mà a un senyor d'aspecte distingit y malaltís y de barba grisena.

Un criat del establiment acompanyà la parella a les habitacions encarregades dies abans.

Aquella tarde, 'ls forasters no sortiren de llur cambra. Per l'ampla finestra oberta, contemplaren aquell hermós panorama desconegut, que'ls inspirava una quietor estranya, barreja d'anyorament y d'esperansa alhora.

Era ja fosch quan els avisaren pera passar al menjador.

La dama havia arranjat sa *toilette*; passejà la borla per sa cara, y donant un darrer esguart al espill—acció de que may s'oblida la més despreocupada y senzilla de les dones, — exí de la cambra ab son marit.

Quan la parella entrà en el menjador, tothom era ja reunit, iniciantse un mohiment de salutació envers els nous hostes, barrejat d'admiració per la hermosa forastera.

Una ullada fou suficient a n'aquesta per ferse càrrech dels allí presents, y sobtadament una grogor de cera s'estengué per son rostre, al fixarse en la parella d'aprop seu. Dissimulant una emoció intensa, somrigué lleugerament com remerciant les mostres de simpatia de que era obgecte.

La confiansa cortès qu'acostumava a regnar en la taula rodona del establiment, no's trencà aquell vespre per els nous arribats, y després d'uns moments de sobre taula, 'ls homes exiren a fumar a la terrassa y al jardí, mentres les dones anavan a habillarse pera la festa anunciada aquella nit.

En Giralt y la seva esposa, cansats del viatge, resolgueren no moures de llurs habitacions, lo que sens dubte contrarià més d'un *Tenorio*, d'aquells desenfeynats que may mancan en els llocs d'estiueig, qui se les prometia molt ditxoses pensant en la bella esposa del malalt, que s'havia retirat del menjador donant ella una mirada indefinible a la parella qual vista havia fet esblaymar son rostre y que sola entre'ls estiuejants semblava haverli demostrat indiferencia.

II

Assentats enfront l'un del altre vora'l balcó obert en la nit clara, els nous arribats comentavan la carinyosa arribada que'ls havian fet aquells qui devian esser els seus companys durant una temporada, y d'allà estant, esguardavan llurs esplays en la terrassa y'l jardí il·luminats hont s'aparellavan les mans per formar grans coronnes bellugantes al compàs de nostra dansa nacional.

Una expressió trista's marcava en el rostre de l'Esther, que mirava com d'esma sense veure rès, ni tan sols semblava ataleysarse de l'hermosa lluna qu'ho inondava tot ab sa platejada llum.

— ¡Quina nit més bella!—feu en Giralt ab entusiasme. — ¿No li trobas tu? —

Un mohiment silenciós y gayrebé imperceptible fou la resposta de l'Esther.

— ¿No't sembla qu'en aquest país les nits sían més esplendents qu'en el nostre? —

Tampoch respongué la esposa, abstreta en preocupacions greus y desconegudes, y ell, aleshores comensà a extranyarse del posat de la seva muller. Parlantli ab delicada tendresa, volgué tornar aprop d'ell aquell esperit errant.

— Tu estàs trista, Esther; sembla qu'hagis vingut aquí a disgust... Si no t'agradava, ¿per què no dirho abans quan eram a temps encara a emprendre'l viatge? —

La llum qu'exia dels ulls del espòs encomanà coratge a la dama, qui a la fi respongué ab veu suau:

— Nó, no ho crèguis, Albert; rès de lo que't plagui pot desagradarme. Si'm veus trista, no es per altre motiu que la teva malaltia. ¡Oh! si haguessim fet aquest viatge gosant de salut, jo no'm neguitejaria! Quan tu tornis a estar be, veuràs com ho animaré tot. Si jo estés malalta, també tu estaries trist, Albert, — afegí ab veu més manyaga, alsantse per ajustar la finestra del costat del seu marit. — Y donchs, ¿si no patissim l'un de les penes del altre y no'ns repartissim les alegrías, hont fora l'amor nostre? —

Y tot parlant axís, la dama ab ses blanques mans amoxava'ls cabells grisos del espòs qui s'havia acostat a n'ella mirantsela embadalit, com regraciantli'l be que rebia d'aquelles paraules.

L'Esther sentí les mans del espòs agafarli'l cap brú y omplirli de petons...

Abaix la dansa continuava y a dalt la lluna il·luminava'l quadro ab somrienta claror.

Y l'Esther pensà en aqueix home bondados del qui era ella l'única felicitat, l'únich raig de sol vessat en la penombra de sa vida.

No era certament en Giralt l'home de caràcter alegre y expansiu dels seus somnis primers, mes ella sabria estimarlo be y comunicarli vida y juvenesa, a n'aquell malalt que tant la necessitava.

Y animosa devant d'un dever que li anava semblant menys amarch cada día, volgué encomanarli aquelles dolces esperances qu'ara ella sentia entrar en sa vida. Ell era bo, honrat, intel·ligent y amorós, plè de fè en ella, y la Esther volia sugestionarse a n'ella matexa també, aqueixa fè d'ell.

Ella volia esser bona, ben bona sempre per ell; no volia més que bufades caldes de tendresa per escampar les cendres qu'en son cor el primer desengany havia deixades, y sota les que cregué trobar encara caliu, aquell día, al retrobarse enfront del home en qui ella havia cregut, qu'havia esfullat ses ilusions primeres...

Y al contacte dels llavis del espòs, se sentí també eila sincerament amorosa, d'un amor fet d'una mena de compassió y de confiansa envers ell, de temensa y de fè envers ella.

Un'alegria dolsament serena s'espargia per aquella cambra desconeguda, ahont la claror de la lluna entrava ab misteriós encís.

— ¡Que n'ets d'hermosa!—feya la veu d'amor.—Ab

aquesta penombra voldria contemplarte sempre. Ara't sento ben meva, Esther. Sí, sí, veuràs... d'aquí poch dies estaré be y pendrè part en les festes y excursions que s'organisin. Jo no'n tindrè pas gelosia de que't divertixis, al contrari, m' sentiré orgullós de que siguis sempre la més bella y la més admirada. —

Ell anava parlant, y aquella música li entrava a n'ella fins a l'ànima, aconhortadora.

L'Esther, ab tot, no pogué dormir en tota la nit, y després, a l'hora en qu'en l'establiment tothom dormia encara, desitjosa de soletat y d'ayre pur, exi de la cambra dexant en Giralt adormit, y baxà al jardí.

La matinada era dolsa y rosada, y dintre la boyra s'axecava'l piupíueig dels aucells en les fulles.

Ab pas mandrós anava caminant, responent d'esma al «Bon día» que li donavan els homes qu'escombravan els caminals y netejavan les plantes. Un se la mirà y feu l'ullet al company de més aprop ab una expressiva y indiscreta admiració envers la bella dama matinera.

Un esllanguiment se reflectava en tota sa persona. ¡Quant l'havia contrariada retrobar l'Angel allí!

Y tossudament el recort d'aquell home no la deixava.

¿Havia rebrotat ab sa presencia quelcom d'aquells amors?... ¡Ah, nó! ¡nó!

Mes la memoria d'ells la neguitejava interposantse entr'ella y l'espòs volgut... car ella no l'estimava, nó al Angel.

Era ben mort tot allò qu'ella cregué un temps inacabable; mort per sempre.

Donchs, ¿per què hi pensava tant desd'anit, ella?

¿Es que temia qu'ell, al retrobarla, no fos prou dissimulat ò cavaller, y dexés transparentar quelcom de lo passat, qual memoria tant l'avergonyia?

¡Com l'havia pagada cara aquella lleugeresa dels setz anys romàntichs y apassionats!

Y si'l seu marit arribés a sapiguer qu'havia sortit del convent hont s'educava, en aquella nit d'hivern, y que follament enamorada anava a fugir ab l'Angel, a qui no volían donarla'ls seus?

Sòrt del vigilant de les monges qui la descobrí en el moment en que s'esmunyia per la portella del jardí, restada oberta per descuyt. ¡Que sinó!...

¡Ah! ¡que'n fora de desgraciada allavors!... Qui sab si'l seu marit, avuy tan amorós, la llensaria lluny d'ell ab menyspreu, creyentla més culpable de lo qu'en realitat era!

Eran les set del matí, quan la senyora Giralt, cansada de voltar pels caminals deserts, sentí que les cames se li doblegavan.

El cap se li esvahia y tinguent por de caure en basca, se n'entornà vers l'establiment.

Al entrar en el vestíbul se topà ab un banyista que'n sortia.

— ¡Esther!... — ¡eu aquest ab cortès afecte.

— ¡Angel! — respongué ella baxet, un poch atuhida.

Era ell. La casualitat els posava enfront l'un del altre...

Breus paraules banals se creuaren entre'ls dos, ab una mirada tranquila y indiferenta.

Havia passat el primer moment tan temut per ella.

L'esguart d'aquell home, gayrebé indiferent, li comunicà sobtadament una pau, una confiança que jamay més havia de perdre.

Comprengué d'un cop que l'Angel no la volia y que may per may rès esmentaria de lo passat.

Alleugerida de sos terrors, tornà a la cambra, hont

son espòs dormia ab sòn tranquila y somrienta, somniantla tal volta a n'ella...

Abaix, en el jardí, l'Angel havia restat parat al peu de l'escalinata, mirant distretament com s'allunyava aquella dòna d'esplendent bellesa, y somrigué al cap d'un cop, al recort d'aquella follia dels seus vint anys que l'haguera allunyat per sempre de la gentil y adorada esposa d'ara, y que tant diferentment haguera influhit en sa vida, a no intervenirhi a temps lo guardià de les monges del *Sagrat Cor*.

III

Al temps qu'avansava l'estiu, l'alegría crexia entre els hostes del establiment.

Cada día s'organisavan excursions, y festes cada nit. Moltes cares esgroguehides y tristes anavan tornantse sanes y rialleres.

Pochs eran els qui recordavan el motiu que'ls havia portat a n'aquell lloch, y sols pensavan en divertirse y viure, mentres vingués la indispensable separació.

Una plàcida alegría s'ensenyorava del rostre de la Esther, y's comunicava al de sa nova companya, la bonica Neus, la suau casadeta d'ulls blaus y mirada trista: la planta d'hivernacle, com l'anomenava'l jovenet del balneari.

Aquelles dues dònes, havían acabat per estar juntes a tota hora.

Ab l'amistat confiada de la muller del Angel, l'Esther havia sentit envolar-se'l derrer grapat de cendres del seu cor, y ben joyosa, cada día més amant del seu espòs, s'anà convencent de que ja no'n restava ni una espurna d'allò qu'ella cregué sentir revivre'l primer día de sa arribada al balneari.

En Giralt, que la malaltia havia prematurament envellit, se rejuvenia ab el retorn a la salut, enamorat com may.

Y la ditxa d'abdós de día en día s'afermava devant d'una esperansa d'inefable joya que s'endugueren d'aquell estiu, al finir del quin somreya la visió d'un bell infantó qui vindria ab les primeres flors de la primavera.

MARÍA DOLORS CORTADA.

Piera. Abril de 1907.

27

LO QUE'S DIU A FRANSA

ES d'un mort, que vinch a parlarvos encara, amigues llegidores. La vida d'un poble com la de l'ànima s'agita entre cementiris, car els nostres camins passen entre tombes, y als cors may els manca un dol.

Edmond Demolins qui acaba de morir, fou el creador de la «Escola de les roques» hont per medi del mètode anglo-saxó, el jovent era preparat a la lluita ab l'ensenyansa de la força bruta, pera arribar a conseguir l'etern *pà de cada dia* que'ns hem complagut en complicar ab tantes..... confitures d'ensà que'l bon Jesús el prometé als creyents de Galilea.

Demolins ab son desitx y sa voluntat d'engrandir la humana llibertat, de desenrotllar l'individualitat dels sèrs y de formar uns esperits lluytadors en uns còssos plens de robustesa, cregué treballar axí a la bellesa de les idees, sense adonarse de que li treya tota sa bellesa, a la vida, ja que d'ella n'exilava'l Somni.

L'educació que's donava a «Les Roques» era ja per efecte de son principi, destinada a n'aquells qui—menys que'ls altres—necessitan protecció, defensa, guia y consol: als felissos y als forts, a n'aquells als qui satisfan les realitats d'una existencia dolça y tranquila.

Avuy, no mancan pas a Fransa altres escoles similars, y les onades crexents de tants petits *struggle for lifayres* qui's precipitan sobre'l món com si fos una presa, texiràn corones a Demolins, llur mestre.

Mes axò tal volta no'ls privarà d'esser ingrats a sa memoria; y qui sab si algun dia'l negaràn com a seu, car Demolins, ell, fou honrat y convensut de que de ses perilloses teories utilitaris, sorgiria un jorn la ditxa futura de les rasses.

Mes, ay, amigues llegidores ¿quí tornarà al Somni, a n'aqueix Somni, joya dels dissortats, confort dels febles, coratge dels vensuts, orgull dels humiliats, qui li tornarà son lloch merescut?

¿Quí s'atrevirà a dir, sense temensa d'esser jutjat foll, que el Somni es el pà que nodreix les ànimes, desde les més enlayrades a les més ferides; que Ell es el pare dels pensaments nobles y de les grans accions, l'amich y'l llibertador de la humana miseria, car aquell qui sab somniar, es salvat de la vida...

* * *

¿Sabèu de què (anava a dir: *de qui*) s'han ocupat aquests temps els doctors graves y seriosos, barbutos o pelats, qui forman l'Academia de Medicina francesa?

¡Oh! frivolitat y futilitat dels homes graves y seriosos!...

Aquells senyors de l'Academia, reunits en Concili s'han ocupat tot aquest temps del modest tomàtech, la *pomme d'amour* de Provensa, germana de l'all popular, companya fidel y estimulante dels ventrells que les calors melancolisan y qu'ensopeix el rich-rich de les cigalles d'Agost.

Cert es que la medecina tenia un gran deber que complir envers l'enrojolat tomàtech, car haventli robat la honra en un dia de culpable lleugeresa, li calia tornarli-hi.

Uns quants anys enrera'ls «dexebls d'Hipòcrat» com s'anomenavan els metges, havian condemnat el tomàtech.

«Fugiu d'aqueix fruyt maligne, deyan a llurs clients, oh vosaltres qui patiu de l'estòmach, dels ronyons, del fetge, del nas o d'ulls de poll. El such del tomàtech es mortal y cada tomàtech que menjaréu, vos costarà un any de vida.»

Y'ls pacients aterritzats, fugian del tomàtech, el qui, malgrat la seva pena, no's resolia a esblaymarse com verge rebutjada.

Y vèthoaquí que sobtadament, la opinió dels senyors doctors s'ha tombat com una truya.

«Mengèu tomàtechs, oh vosaltres qui patiu de qualsevol mal, y sereu guarits. Mengèu-ne també vosaltres qui no patiu de res y... també us guarireu. Tots aquells qui visqueren molt vells, els Abrahams y'ls Matusalems menjaren tomàtechs... Y fins... ¿quí sab si en la *pomme d'amour* no resideix pas el secret de l'immortalitat dels Deus?

Amigues llegidores, ja ho sabèu: mengèu tomàtechs si voleu devenir immortals.

* * *

Un dels sports femenins que van posantse més de moda a Fransa es el tir de l'arch, que permet a la dòna d'adquirir força als punys, precisió en la vista y lluhir gracioses actituds que vos recomano.

La primera novetat que donarà'l teatre del Gymnase la vinenta temporada serà una obra femenina en quatre actes de Mlle. Jehanne d'Orliac, en la que Mlle. Polaire, la gran artista, s'encarregarà d'interpretar el primer paper.

* * *

Acabém de parlar d'educació, de realitat y somni, de medecina, sports, y teatre. Y'm sembla qu'hem parlat un *xich massa* egoistament pera nosaltres; ab axò crech que'ns cal ocuparnos ara un xich dels homes, dels pobres homes que havíem oblidat.

Parlém, donchs, de coses culinaries, oh compassives amigues. ¿Volèu fer ditxós un pare, un germà, un espós, un estimat?

Preneu un meló blanch, y escapseulo en *solideu*, treyèu-ne les llevors ab una cullera, y ompliu la cavitat ab els següents *ingredients*: maduxes, *frambueses* ò gerdons, bossins de prèssech, de taronges y de pinya d'Amèrica. Afegiu sis bones cullerades de sucre, mitx got de Kirsch, uns quants trossets de glas, torneu a tapar ab el *solideu* y... al cap de dues hores, serviú aqueixa menja divina... Y si algun cop us han donat el nom d'àngel, jo us asseguro per Bacus y per Pomona que may l'hauréu merescut millor.

V. BOUYER-KARR.

Tivant l'arch

Disparant la fletxa

CORRESPONDENCIA D'INGLATERRA

EL LYCEUM CLUB DE LONDRES

LONDRES es avuy dia la ciutat dels Ladies Clubs, d'ençà de la fundació del Pioneer-Club per Max. Messingberd, qui sostenia'l parer de que la dona té drets a idèntichs esbarjos que l'home.

Vinch donchs avuy a parlar del Lyceum Club de Londres que tanta importància té pera l'educació y progrés de la dona, ja que no solament se limita a ocuparse de l'avens de la dona inglesa, sinó que abraça'ls interessos de la dona mundial ab una base de internacionalisme, portant l'idea—ja prou da en pràctica en algunes capitals,—de fundar en totes les del món un Lyceum Club, agermanat ab el de Londres.

Aquest fou inaugurat l'any 1904, en que també tingué lloch el congrés internacional feminista a Berlín. En aquell congrés el ballie de la capital d'Alemanya, en un banquet donat en honor de les dones de tots els països, saludà la dona com a companya de l'home en tota obra filantropica.

Aquell senyor ballie confessà que fins a haver assistit a les conferencies femenines que acabaven de tenir lloch, may havia considerat a la dona ab iguals drets que'l home, mes que desde aquell instant li reconeixa idèntich mèrits.

Entre aquelles 5000 dones defensoras de llurs drets morals y socials, una princesa turca feu gala de gran eloqüencia parlant dels esforços que fa la dona d'Orient per assolir el grau d'educació y d'Instrucció que li manca.

Solament Espanya no tingué representant en aquell congrés, y únicament merequé l'atenció del coronel Figuerola Perretti, qui, fent l'apologia de ses compatriotes ab galants paraules, les vegé molt ben rebudes y ateses per la Presidenta del Congrés Comtessa d'Aberdeen, qui les feu

constar en la relació del Congrés pel sufragi de les dones.

La fundació del Lyceum Club ha donat resultats brillantissims. A ell acudezen les dones de tots els països, escriptores, artistes, periodistes; dones, germanes y mullers d'aquells homes qui s'han distingit en les arts, en la política, etc. Sovint se reuneixen en el Lyceum Club, en grans èpats, les diferents embaixades, procurant axís relacions y coneixences entre totes les nacions.

Ja s'han donat en el Lyceum Club banquetes a les legacions d'Italia, del Japó, d'Alemanya, etc., etc.

En el banquet donat a la legació espanyola, prengueren la paraula celebrat autor Ramir de Mazetó y'l senyor de Figuerola, qui aleshores ocupava del missatge de benvinguda, endressat a la princesa Ena per dames de Madrid y Barcelona en el Women's Agriculture «Thimes» revista de la Comtessa de Warwick.

Fou en aquell banquet que'l sociològic Martin Hume, qui tan tristament havia parlat sempre de la cultura de la dona espanyola, modificà públicament son judici merçs al

senyor Figuerola, qui m'havia procurat el plaer de poder donar a conèixer a mes compatriotes quelcom de l'obra de la dona espanyola.

Les adjuntes fotografies donan idea de la riquesa y importància del nostre Lyceum Club, el qu'ademés posseïx una magnífica biblioteca, unes oficines d'informació literaria y una gran sala per Exposicions.

Com per sort ja es ben lluny el temps en que's creya qu'una dona podia passar el dia ab un ou y una tassa de thé, el restaurant es montat ab tots els avenços culinaris.

Setmanalment hi hà juntes (en una sala ad hoc) en

Escala y vestíbul del Lyceum Club de Londres

Sala de lectura y escriptoris

que son tractats tots els assumptes d'interés per l'associació.

Totes les dependències del Casino femení de Londres, ò millor dit, del Lyceum Club, estan montades sobre un peu de riquesa, bon gust, y comfortable, que admira a tots aquells que'l visitan. En l'elegant saló de lectura y correspondència, un silenci absolut es de consuetut.

El Lyceum Club està situat a Piccadilly, la via més aristocràtica de Londres, a dues passes d'Hyde-Park, y en ell, qu'es un verdader palau, no hi manquen cambres elegants y confortables per hostatjar els membres qui, venint de fòra, necessiten estar uns dies en la capital y no volen anar a l'hotel.

En una paraula, l'Lyceum Club de Londres reuneix totes les condicions que pot desitjar la dòna culta, seriosa y treballadora.

Al moment de dexar per terminada la present notícia d'informació d'Inglaterra pera les amables llegidores de Catalunya, m'arriba'l darrer nombre de *Lyceum Club Journal*, y entre varies altres coses m'entero de que'l Lyceum Club de París es ja cosa feta, y que l'inauguració del nou local tindrà lloch a primers

de Novembre del any actual.

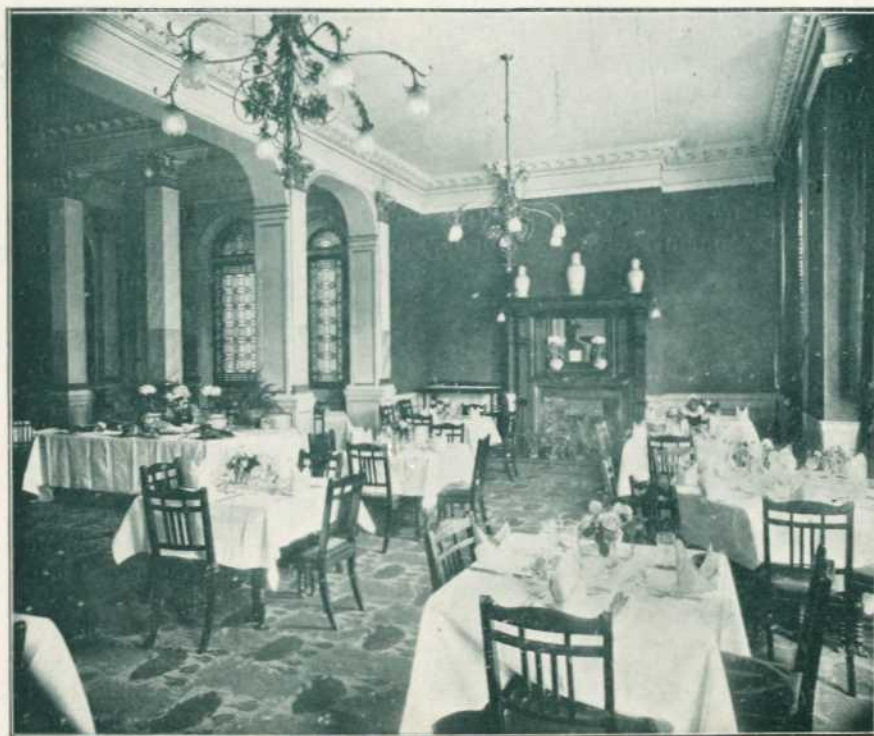
Gracies a l'iniciativa y empresa de Miss Alys Hallard, qui ha lluytat tres anys per arribar a sos fins, ajudada per Miss Williams, les dònnes franceses tindran un nou vincle ab nosaltres. Així com el Lyceum Club de Berlín, el de París es adherit a la direcció del de Londres, y tota dòna pertenyent a qualsevol d'aquestes entitats, pot considerarse membre de totes les altres idònies.

Quín dia serà aquell en que podrà unir-se vostra patria a aquest gran cercle internacional de solidaritat femenina?

Quín dia les dònnes catalanes, per agermanarse en progrés y en cultura, en sana independència, a les dònnes d'altres nacions, tindran un lloch en que ab més amplitut de criteri qu'en les llars familiars se tractin qüestions d'interés comú a totes les dònnes, sobretot per aquelles qui per voluntat ò per circumstàncies especials de la vida viuen sense'l concell ò la companyia d'un pare, d'un germà, d'un espós?

Aqueix dia sí, que podrà sentir-se ben triomfant la dòna catalana.

RACHEL CHALLICE.

Restaurant del Lyceum Club

LES ESPARTERES ANDALUSES

LA dòna del poble andalús, la qui apareix entre raitgs de sol y manats de clavells en els paisatges de vanos y panderetes; la gitana de pell morena, de brassos rodons, negres trenes y boca de maduxa, la qui va guarnida ab fal-dellins de coloraynes y collars de vidrets...

La dòna del poble andalús, la d'imaginació ardenta y cor de foch, voltada en la llar d'un cult d'odalisca, flonja y mandrosa, servida per l'amor d'un enamorat sempre disposat a defensar la seva passió y fidelitat a ganivetades...

La dòna del poble andalús, la qui fila la seda al portal d'una gaya caseta blanca, entre'l cacareig de les gallines y les volades dels coloms, recorda'l quadro poètic d'aquella filadora del Tyrol, descrit per Heine.

La dòna del poble andalús en el march de son cel y del seu sol, de sos pintats mocadors de Manila y de ses dances voluptuoses entre l'or escumós de la manzanilla y ls apasionats y melangiosos cantars moreschs, entre'l rasgueig de guitarras y repicar de castanyoles...

¡Aquesta es la llegenda!

¡Pobre dòna del poble andalús!

Esvera descórrer el vel de deesa Tanit que la cobreix, pera presentar sa trista condició de femella.

Les carns morenes, lluhèn entre'ls estreps de la roba feta pellingos; desgrenyats els cabells llustrosos, pàlida y famolenca, la dòna del poble andalús feyneja en els treballs més fexuchs en lo camp, y en els més depriments, en les viles.

Hermosa, forta, analfabeta, es la esclava de la llar. Ella se sotmet ab una inconscient resignació als capritxos del minyonàs qui fentla treballar, la maltracta, y li exigeix sumissió incondicional a bastonades ò a cops de navaja.

La seva dèbil bellesa nadiua, efimera com la flor del cactus cau marcida per les ardencies del sol y les penalitats.

Trista femella, envellida en plè esclat de juvenesa, procrea entre les tasques més dures y crudels, axams de criatures de terra cota.

¡Ay! ¡no somniem en filadores de seda ni en pastores Watteau! Contemplem la realitat: y a Almeria, avuy, mirém, la miseria de les esparteres.

L'Andalusia es bella; sab amagar dols y tristeses entre coloraynes, y miseries en un march de clarors.

Un magatzem d'espart seduheix per son aspecte pintoresch; s'axecan les garbes d'espart daurat com cabelleres de deesa; cobreix el trespol una catifa de brins d'or; fortes y acres sentors de montanya, de terra feconda, s'expanden

Fent llata

arreu; per les finestres esbatanades brilla l'intens blau del cel rient, y'l sol llú y abrusa la terra en un gran bes de passió.

Y allí, en el centre del magatzem, entorn de la gran taula de fusta, les dònes del poble, les dels rulls negres y dels brassos rodons, acarician y pentinan els fexos d'espart daurat.

N'hi hà que son encara unes nenes; altres, en plena joventut y fortaleza; quiscunes velletes, ab les carones arrugades totes malicioses.

Mal vestides, dexades y pàlides, patexen totes del terrible mal d'ulls que'ls recrema'ls parpres, mercès a la polsina acre y cohenta del espart.

¡Pobres dònes! ¡Pobres femelles de llegenda! En peu tot lo dia, pera guanyar el miserable jornal en aquell ingrat y monòton treball.

Per cada quintà d'espart que netejen cobran 25 cèntims. ¡Quants brins d'espart se necessiten pera pesar un quintà! Vegem aquest treball quin es.

La fexa d'espart se deslliga y s'exten demunt la llarga taula; y coinensa la tria dels brins qui tenen adherits encara branquetes de *atocha*. D'aquests brins se'n forma un munt qu'ha de passar als rastrelladors, a fi de que aquests ab les pues de ferro de llurs rasclets acabin de dexar els brins nèt de fullaraca abans de lligarlos per amarrar les paques.

Ja feta aquesta primera operació, la espartera neteja les cúes, de terra y floretes, llensa'ls brins ennegrits, separa'ls més febles y curts qu'han de classificar-se de segona y tercera classe pera'l comers. Lliga aquest manat ab brins de desperdici, y axís seguidament, continúa la matexa operació.

La vista de l'espart causa pena greu, car evoca la visió de la montanya y la causa de la miseria del poble almeriench.

No es encara llunyà'l temps en que les montanyes comunals eren font de riquesa pel pobre; en que'l quintà de espart de cent lliures era pagat al treballador cinch ò sis pessetes, segons la competència del comers.

Avuy el quintà de sis arrobes se paga a dos y tres rals, a pesseta lo més car, mercès a les poques cases qu'acaparan el negoci.

L'apropiació de les montanyes per alguns particulars, la seva venda — per l'Estat, — l'agotament d'aquexa font de riquesa pública, es la causa de la miseria del poble d'Almeria, de l'emigració dels seus fills, del seu empobriment.

Es freqüent el veure anar a presidi un honrat jornalier

Arreglant espart. — (Fot. de Carme de Burgos.)

52

qui pren uns brins d'espart ò un lluch de palma en aquelles montanyes qu'abans eran seves.

Gayrebé tot l'espart de la província es embarcat en bales cap al estranger.

Se treballa poch l'espart a Almeria y gayrebé solzament en el *Barrio alto*, qu'es dels pobres, de la *gente de bronce*, de la gent *levantisca*, de l'aplech dels miserables.

Y son les dònnes d'aquelles barriades qui treballen en llurs cases l'espart procedent dels magatzems.

De cad'arroba de 30 lliures d'espart bó, han de sortirne cent *varas de pleita* en dos caps. es a dir, en dos rotllos de cinquanta vares cada un. Per molt depressa que treballi una dòna, es gayrebé impossible que fassi més d'una arroba al dia. Si la *pleita* es de 15 ramals el jornal arriba a 75 cèntims, y no passa de 55 si sols es de 13 ramals.

Y encara, aquexes son les treballadores privilegiades, les qui millor treballan. El *fascal* y la *tomiça* (cordes de 3 y 2 caps) son encara pitjor retribuïts.

L'aspecte de l'espartera es sempre miserable. Totes les dònnes qui treballan l'espart tenen els ulls malalts; les qui'l trenen, tenen ademés la boca feta malbé per la costum de subjectar els brins entre'ls llabis que tenen aclivellats, ab les comissures buydades, les llagues obertes, y les plaques blanques de les boqueres, fastigoses.

¡Pobres dònnes! Individualment son dignes de llàstima. En conjunt, baix la influencia dels microbis de la multitud, son terribles. Son el *tipus* popular d'algarades y revoltes. Les fembres desvergonyides, insultadores, qui escupen miseria sobre les menys infelisses qu'elles y resolen llurs renyines a crits y a colps. Son les femelles primitives ab tots els defectes de les sociables y selvatges.

Y aquestes son les dònnes del poble andalús, les qui aparen entre fays de sol y manats de clavells en els paysatges de vanos y panderetes...

CARME DE BURGOS SEGUÍ.
(Colombine)

JOCHS FLORALS A CATALUNYA

La Reyna y la Còrt d'amor de Rubí

flors galanes, per son ànima laboriosa y la bellesa de ses dònnes, ha celebrat enguany ab gran solemnitat la seva festa major.

Una de les notes més remarcables ha sigut la festa dels Jòchs Florals, en que resultaren premiades tres dònnes; y Reyna de la Festa, la gentil Margarida Bori y Llobet, filla del llorejat Bori y Fontestà, elegida per el poeta Pere Salom y Morera.

S'acoblaven entorn de la simpàtica regina, en xamosa Cort d'amor, mitja dotzena de precioses badalonines vestides de blanch y coronades de gardenies y llessamins. Les senyorettes Josefa Ventura, Ramona y Coloma Renom, Agna Tudó, y Francesca Aguilera y Rosa Busquets.

EL present mes d'Agost ha estat fecond en festes. Entre altres, la vila de Rubí, ha celebrat enguany uns Jòchs Florals molt interessants, qual consistori presidí l'advocat barceloní don Antoni Sansalvador.

El poeta guanyador de la Flor natural, el clàssich Gabriel Alomar, nombrà Reyna de la Festa la bella y elegant senyoreta Rosa Morgades y Roig a qui voltà una gentilíssima Cort d'amor composta de les senyorettes Rosa Vallbé, Montserrat Torras, Josefa Cortina y Rosalía Alujas; les elegants companyes de la Reyna lluhiren totes la escayenta mantellina blanca.

Aquella hermosa vila de Badalona, que be podem anomenar rusch d'abelles y toya de

La Reyna y la Còrt d'amor de Badalona. — (Fotografies de P. Sayol)

LA CIUTAT-MARE

BARCELONA no es solzament l'estètica matrona qu'afronta tot perill, es una excelent mare.

Vers el mitx jorn de l'any aplega sa fillada: aquexa es nombrosa com l'ocellada que creua'l firmament. Aplega sa fillada y fa una bella tría dels infantons més febles, entre'ls mitjans, els xichs y'ls xafa-nius.

Durant la nit calmosa Ella roman desperta; reconta sos castells deshabitats, sos monestirs deserts, sos llogarets y pobles més jolius: ne té tants, a la costa, a la serra, a la vall...

¡Què be hi podran estar y créixer y enfortir-se sos fillets ben aymats! Tal indret dò'l bon pà de mel de bresques. Aquell fa la fruyta d'or. L'altre l'oxigen pur que sent a pi udollat. Quelcun l'aygua frescota y sanita brollant dels pits de ferro de la terra...

Dret a Ayguafreda donchs, gentils noyetes; y a Sant Cugat y a Sant Feliu y a Castelltorsol y a Vilassar y Esplugas...

Y ve un diumenge blau tot rohent de claror.

La ciutat-mare habitlla sos infants de festa.

Pòsals capellets blancs y sarronets de fil ornats de cintes gerdes, ben replens de minestra y joguinells ¡que be'ls rumbejan suspesos a l'espatlla, a tall de motxilleta! Unes mans fines hi han brodat el nom del poble hont se'ls destina; axís van els tresors per que no's perdin...

La Colonia de nenes a la porta de llur hostatge a Ayguafreda

Com frarets caputxins, a la cintura hi duen la corda de saltar; a la maneta'l cercle impacient. Afilerats y tot, els petits escolars tenen un ayre camperol qu'encisa.

Axís surten dels brassos de la Mare, de cara'l sol, llur guia rebent comiats.

Tampoch hi manca'n Patufet, l'amich de tots, pera alegrarlos ¡pobriíssol! promet anar a veurels tot sovint. Per més, els acompanyan xamoses damisel·les y galans cavallers, com pertany a tot fill de dama nobla. Al devallar la tarde, entre músiques y aplaudiments desapareixen plans a través, per diferents camins ferrats.

Son lluny y ses rialles y cants encara fendexan l'ayre.

Llur Mare'ls mira partir somrisenta, sentada vora'l mar: se'ls mira somrisenta y fa poesia.

Cada Colonia que arriba a son terme ve a esser una estrofa del bell càntich matern...

Canta, canta, Barcelona que tos nins han trobat bon soplux; brassos oberts arreu y petons y penjolls de fruyta sahonada.

¡Veuràs qu'hermosos té'ls retornarem!

AGNÈS ARMENGOL

DE BADIA,

delegada del Ajuntament de Barcelona pera la custodia de la Colonia escolar de Ayguafreda.

Les nenes atravessant la riera del Congost. — (Fotografies de F. Capdevila)

Ayguafreda 15 Agost de 1907.

NOTES BARCELONINES

ESTIU!... la ciutat es un poch desolada... anyora'l bullici tardorenc, l'animació hivernenca; per la calda que s'abat pels passeigs, devall del fullam vert-fosch, demunt de tantes maysons senyorials barrades, en l'ample de les plasses buydes, hi aletejan subtils perfums estivals, y quan les ventades capvesprals arriban, l'oreig porta en sí una flayre rehinosa. Poques coses sé del estiu més corprenedores qu'aquelles nits del Agost, que per sa frescor preludian la tardor; en l'ayre que'ns apar a voltes oratge, s'hi present ja la devastació tardorenc, y com seràn dolces a anyorar en el Novembre funeral aquelles roses y aquells fullatges benfactors qu'haurà desfet la tardoral besada!... L'ànima, pensant en les desolacions properes, sospira llanguidament per l'estiu que fugirà.

Les actualitats de plè estiu son poques, relativament, a Barcelona; la vida ciutadana s'ha expandit, s'ha axamplat per tots els indrets de Catalunya; y brilla en les platges, desertes al hivern, y bat en els florits recons montanyans, y anima les xiques viles que tan sols son alegres al estiu. Per elles, quan

els forasters se'n van, quan el Septiembre acaba, comensan les llargues vetlles hivernals en que'ls llums humils glatexen en el fret, allà en els interiors modestíssims. Pel emporprat Septiembre la vida barcelonina reneix: ab noves ilusions, ab noves frisanes; y una deu de llum frisa en les populosos vies, exint dels aparadors esclatants... ara, l'estiu aclapara la ciutat en quelcom. Y la vida ciutadana es aclaparadorament monòtona.

Mes, de tant en tant, hi sorgeix una festa riallera com les antigues festes de vehinat: un perfum de devoció estival ens hi retorna y en quelques punts la ciutat remembra les antigues y bones costums cantades per sos poetes, com les populars festes de Sant Llorens y de Sant Roch, donchs elles son, en el desert estival ciutadà, ls encantadors oassís. — XAVIER VIURA.

Quelcom té l'aygua quan la benehexen; quelcom té l'AYGUA DE COLONIA ORIVE quan li donan primer premi en Exposicions d'higiene y farmacèutiques.

NOSTRE CONCURS
DE BELLESA INFANTIL

VEREDICTE

De la votació pública iniciada per FEMINAL per discernir el primer premi de bellesa a una de les tres nenes: María-Theresa Arderiu y Payerols, Victoria Monteys y Prats, y Pilar Baró y Pérez,—que FEMINAL considerava igualment merexedores de la medalla d'or,— ha obtingut una majoria de 12 vots el retrat de la nena María-Theresa Arderiu, sobre'l de Victoria Monteys; y aquest de 2 vots sobre'l de la nena Pilar Baró y Pérez, que quedan, per tant, igualades ab les medalles d'argent daurat.

Ab aquest motiu recordem a les nenes merexedores de mencions honorífiques, que aquestes, consistint en medalles d'art, de plata, estan a llur disposició en aquesta redacció de FEMINAL.

Dents sarroses ni mals dentaris jamay se tenen usant a diari'l LICOR DEL POLO.

MOSAICHS • E • F • ESCOFET & C

Ronda Sant Pere 8

CARD Ombreles
Paraygues
VANOS
Bon gust y
economia
Porta Ferrissal
10 - Barcelona

Parfumerie Esthétique de Paris

SAVON VERT DE L'AMIRAL

ENFLAQUEIX LA PART DEL COS ENSABONADA

SACHETS ABLUTIONS THEA

Remey infalible contra les malalties del cutis.

N'hi han de nou classes:

N.º 1 Pera hermostrar la pell sana.	N.º 6 Fa desaparèixer les pigues.
» 2 Pera dolificar la pell resaca.	» 7 Fa desaparèixer les taques rosades.
» 3 Pera normalisar la pell greixosa.	» 8 Torna a son estat natural la pell cremada del sol y l'ayre del mar.
» 4 Fer donar son color natural a la pell vermellosa.	» 9 Fa desaparèixer els barbs.
» 5 Pera curar les erupcions.	
- Es venen en les principals PERFUMERIES y DROGUERIES

FÒRA PÈL MOXÍ

Polvos cosmètics de FRANCH

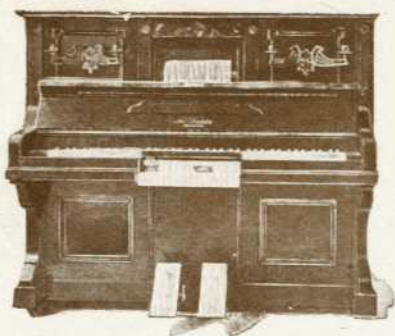
DEPILATORI QUE NO IRRITA LA PELL

TREU EL PEL MOXÍ EN DOS MINUTS

MATA L'ARREL

BORRELL: Comte del Assalt, 52 (Carrer Nou). • BARCELONA

S'envia per correu certificat anticipant pessetes 3.50

Audicions musicals els divendres de 5 a 7

Gran Exposició y Sala de Concerts
— Ònich en sa classe —

12.000 aparatos venuts. — La fàbrica més gran del món

SIMPLEX ÚLTIM MODEL PERFECCIONAT

Lo més perfecte aparato pera tocar ab art el piano sense coneixer música. El més lleuger y barato.

PIANO y SIMPLEX combinat

Últim invent. — Última creació de la casa **SIMPLEX**
Dos mobles en un. — 700 venuts en un any.

Los pianos son de Ronisch, Schiedinayer, Eberhardt, Knauss, Ritmuller, Suhwechten, Irmler, etc.

Pianos alemanys de les millors marques, Harmoniums, etc. — Rotllos de Música, Musiquers especials de la casa, etc. — Pianos Sublime marca de la casa. Preus reduhits. Catàlechs gratis.

The Simplex Piano Player

5, BONSUCCÈS, 5 BARCELONA

PERFUM SELECTE

ESCUMA D'OR

Lo més nou exquisit y persistent.

PERFUMERIA LA VALENCIANA

DE M. TIBLA

Rambla del Mitx, núm. 17

Nombrosa varietat en perfumeria de tota mena y demés articles de tocador.

Marca de la casa
F. P. MAUBERT

Novetats per senyores LA VICTORIA

Portaferrixa, 25 y Plassa de la Cucurulla

Semi llana a 1 pesseta metro. — Tovallols russes grans a 0'75 cèntims una. — Piques blancs a 0'95 cèntims metro. — Banoves blanques a 3'50 una.

Inmens assortit de sedes en colors pera bluses

LA QUITERIA

per Dolors Monserdà de Macià. — 2 Pessetes.

AL CEL

POESIES DE

MOSEN CINTO VERDAGUER

En aquesta Administració, 3 ptes.

NO MÉS CANES!

TINTURA SENSE IGUAL

BAYONA - PASAJES

No n'heu d'altra que la sens igual de G. BARNAT, farmacèutich químic de Bayona. Imillorable pera comunicar a les canes son primitiu color. Higiénica, inofensiva: d'us molt fácil.

!! Guayade ab les falsificacions !!
De venda: Principals perfumeries, drogueries y portuqueries

Roba blanca per senyora

CONFECCIONS d'Antoni Rosich y C.^A

Pelayo, 56 — BARCELONA

Relotge ZENITH

GRAN PREMI PARÍS 1900

Agent: F. Anfruns, Fernando VII, 17-Barcelona

FARINA DE CIVADA KNORR

El mellor aliment pera els noys

Demanis per tot arreu:

á les Drogueries, Colmados y Farmacies

Agents generals á Espanya:

E. G. Rivals y Fill - BARCELONA

